Nr. 238 **Doos Gazette** **maart 2022**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
De beste en de schoonste merries zi'n thus verkocht
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 700 lezers

Beste abonnee

't Neerhof

Lees de geschiedenis van Poperinghe

Dank zij de goede zorgen van **Jean Boidin** *is het DiMPop de website van 't Neerhof weer aangegroeid en loopt het nu tot* **1614.**

https://tneerhofvzw.be/

Jaar 1614 - De Moeren

Een compilatie uit 'Het Westland van Lodewyk Allaeys en uit het memorieboek van Gratianus Vervot over het - droogleggen van de Moeren;
wat ook voor Poperinghe belangrijk was, aangezien onze vis vooral uit
Duinkerke kwam.

Jaar 1615

De zaak van Maillaert vandermeulen
Eén van de belhamels en avonturiers van Poperinghe was Mailaert Vandermeulen.
Het begon in de Hooghe Leene, een herberg en restaurant dat nog altijd bestaat en van het één kwam het ander.

Jaar 1615

Een druk jaar te Poperinghe - onder andere met de 'her'-oprichting van Sint Sicx - het klooster te West-Vleteren dat altijd wel een rol te Poperinghe zal spelen. Poperinghe komt weer tot leven !

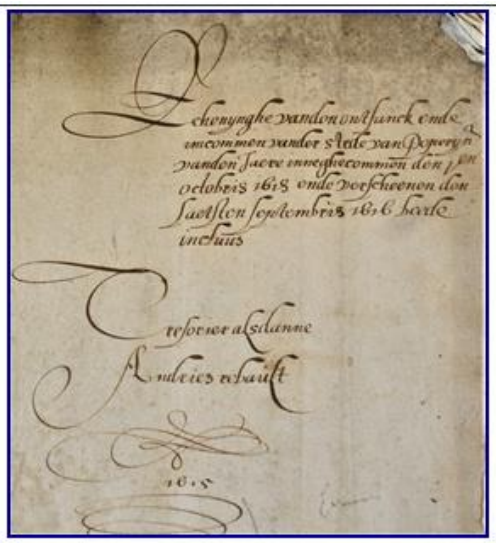

Jaar 1615

stadsrekening 1615 - 1616

Ook de stadrekening getuigt van een heropleven van de stad. We zijn nu 33 jaar na de grote ruïne van de stad.

Jaar 1616

Nog een druk jaar voor de stad met onder andere een zaak rond het Coornhuis - dat stond waar nu al jaren café De la Paix staat.

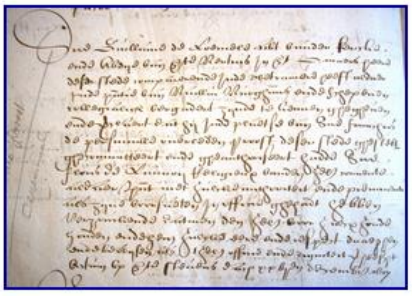

Jaar 1617

Het horlogie - de tiendenpacht - de koop van een ruun - over bier - leningen en huuzen - een blaerde merrie en een vilcke - over een brouwerij en een wagenmaker - enz...

Jaar 1618

Over van alles en nog wat en ook over een grauzame wansterre of kom eet !

Waerachtich verhael van eenen
Valschen Propheet / die
nu is op ghestaen in Hollandt, in dit tegenwoordich
Jaer 1618. inde Maent van September / ende
zijnen Name is)
Petrus Plancius /
Eenen Gommaristen Predicant, in die stadt
van Amsterdam.
Met een corte Antvvoorde daer tegen gemaeckt,
ghestek in Rijme.
Ghetranslateert wt de Frießche Tale, ende ghestelde in onse Nederlantsche sprake.

Jaar 1618 - Vaslchenprofeet

Een boek van de rabiate prediker Petrus Plancius of Platevoet - van Loker - Waerachtich verhael van eenen valschen profeet !

Die groote Practica
Ofte
Prognosticatie op het Jaer
nae de Geboorte onses Heeren ende Salichmakers Jesu Christi 1619. waer in voorseyt werden (na de Const der Astronomie) veele seldsame ende nayt gehoorde geschiedenissen meer als in thien voorgangene jaren, besonder hier te Lande, als mede in andere Landen en Coninckrijcken.
Insonderheyt oock de dappere nederlaghe die den Coninck van Spangien hebben sal ind Oost ende West-Indien.
Gheypractiseert door *D. Saxum Fontanum*, Beminder der loblijcker Const Astronomie.
Gedruckt tot Amsterdam by Broer Jansz. woo-

Jaar 1619

Het jaarboek van het jaar 1619 met illustraties uit het boek 'Van de Minne'

Jaar 1619 - stadsrekening

De stadsrekening opgemaakt voor Jacques Baert.

Ergens in 1915 – Een hele tijd voor de GSM en smartphone !

Aan het middagmaal.

Het zalige uur, waarop uwe vrienden weten, dat zij u thuis kunnen opbellen. Een idee, dat veel van tafel opstaan zou voorkomen. (Life.)

Bezoek de Hopast van het Neerhof in groep ! Alle info op de webstek!

De Hopast

’t Neerhof VZW
Krombeekseweg 32

8970 Poperinge

Het erfgoedproject ’t Neerhof bestaat uit drie aparte projecten.
Het digitale project probeert zoveel mogelijk Poperingse en Hopgeschiedenis op de webstek te krijgen en is te vinden op:
https://tneerhofvzw.be

Het restauratieproject ’t Neerhof probeert verder de gebouwen van de hoeve en de omliggende velden te restaureren en te bewaren in een 19de eeuwse context.

Het publieksproject stelt de gebouwen open voor ‘geschiedkundige’ initiatieven.
Momenteel is de hopast voor het publiek open op de 2de en de 4de zaterdag van de maanden mei tot en met oktober. 2022 en dit in de namiddag om 14.00 uur.
In de hopast wordt er een tentoonstelling gebracht rond het thema van de geschiedenis van de hoeve, de familie Lebbe en de hopteelt en wordt gebracht met talrijke korte filmpjes.
De tentoonstelling is te bezoeken met gids en de rondleiding neemt ongeveer 2 uur tot 2 uur 30 in beslag.
Individuelen kunnen op de open dagen aansluiten tegen de prijs van 10 euro per persoon.
Men kan en moet zich inschrijven via Guido.Vandermarliere@telenet.be
Indien er te weinig inschrijvingen zijn, houden de inrichters zich het recht voor om de open dag af te schaffen.

Naast het algemeen programma kan men als groep ook opteren van het het verteltheater – De Strijd tussen de Wijn- en de Bierheiligen’.

23 & 24 april 2022 – Eerfgoedweekend
Dompel je onder in de hommelwereld van vroeger …
Ook de hopast van ’t Neerhof doet mee !
Met het project : Hop! Hop! Kleur het verleden !
Twee kunstenaars hebben reeds toegezegd om historische ‘hop’-kleurplaten te gaan inkleuren! Doe mee! Kom naar onze atelier!
Permanent rondleiding - filmpjes en onze café is open …
Komt dat zien ! Zeg het voort !

27-jarige Niels uit Poperinge wordt hopboer: “Het zit in mijn bloed”

De 27-jarige Niels Dekervel uit Proven bij Poperinge is net als zijn vader hopboer geworden. Hij kon een bedrijf overkopen en hij wil het nog uitbreiden. Er waren nog maar 17 hopboeren in de hopgemeente Poperinge.
Tom Van Gijsegem

Hop telen, het was **Niels Dekervel** zijn ultieme droom: “Ik heb dat altijd willen doen. Het zit in mijn bloed. Als je bent geboren als hopboer, ga je dood als hopboer. Ik heb een bedrijf overgenomen waar al 2,5 hectare hop aanwezig is. Hierdoor ga ik al na een jaar wat opbrengst hebben, er is zelfs al een deel verkocht. Ik zal het uitbreiden tot 4,5 hectare. Ik heb dus goede vooruitzichten."
De jonge boer vormt daarmee een uitzondering. Het aantal hopboeren in de streek wordt steeds kleiner. “Hop was ooit een van de grootste teelten in de streek rond Poperinge. De laatste jaren zijn heel wat boeren gestopt met hop, omwille van de pensioenleeftijd en investeringslast. Ik ben de achttiende hopboer en een van de jongste. De weinige hopboeren, die nog overblijven, zijn wel gespecialiseerd en willen zeker verder doen”, zegt Dekervel.

Oproep van Paul Schamp – **Sint Jobskoeken**

Dag Guido, bedankt voor al het leesplezier dat je ons biedt. Ik denk (maar ik kan mis zijn) dat ik ooit in jouw teksten iets las over "befaamde Vlamertingse koeken". Ik ben lid van Flambertus en heb hier en daar nagevraagd. Eén kleuterjuf heeft ze ooit gebakken en is wanhopig op zoek naar het recept.Zij had het over St-Jobskoeken. Immers, in Vlamertinge wordt die heilige vereerd. Verder weet niemand er iets over, zelfs Frans Lignel niet... Toevallig zegt het u iets meer ? Ik zou blij zijn mocht ik dit stukje patrimonium kunnen doen herleven.

met hartelijke groeten, Paul

Talbot House – Poperinghe – het Oude Huis van de familie Lebbe – heeft een nieuw aanbod: een zoektocht voor literaire liefhebbers in het Engels – Gewoon eens doen !

https://www.klascement.net/nascholing-of-activiteit/148985/literaire-zoektocht-talbot-house-poperinge/

En eindelijk !
Naar aanleiding van een gelijkaardige studie die vorig jaar in de provincie Vlaams-Brabant plaats vond, heb ik mijn oude studie rond de hopasten in de streek van Poperinge totaal herzien en aangevuld.
Nu staat ze op de webstek van ’t Neerhofvzw – onder de rubriek DiMHop – of Digitaal Museum van de Hop.

Rechtstreeks te vinden onder de URL’s :
https://tneerhofvzw.be/hop/2022/OMTRENT%20DE%20HOPASTENdeel1.pdf

&
https://tneerhofvzw.be/hop/2022/OMTRENT%20DE%20HOPASTENdeel2.pdf

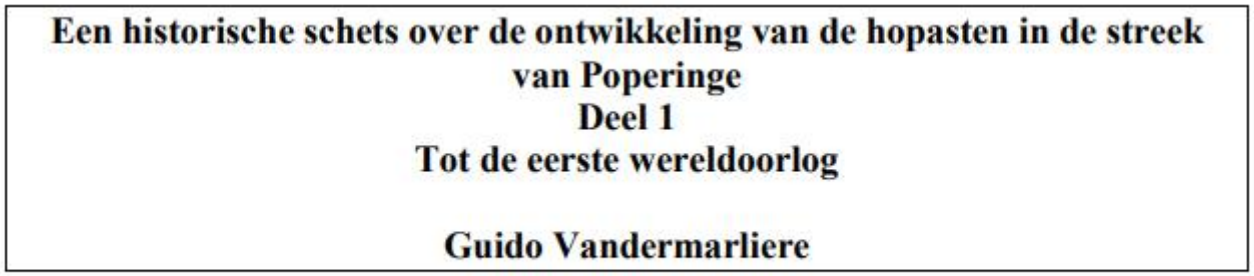

Het dossier van de Abelemolen

Deel 1

Guido Vandermarliere
Genealogie: Jacques Destailleur

De ligging van de Abelemolen

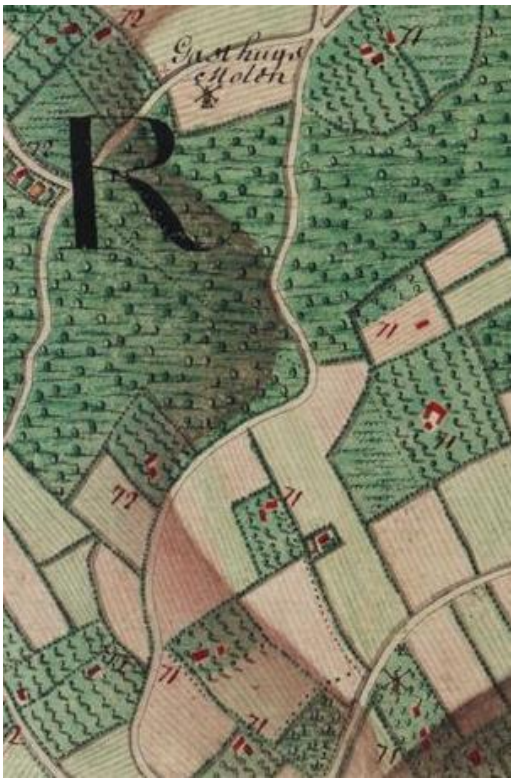

De ligging van de 'Abelemolen' kunnen we nagaan via een aantal kaarten, waarvan de Ferrariskaart uit 1775 ons al een heel goede aanduiding geeft.

We zien hier de molen getekend langs de weg Abele – Poperinge en we zien op het erf ook 2 'huizingen' staan.

Wanneer we ter plaatse het profiel van de grond gaan bekijken zien we dat de molen op een bijzondere natuurlijke hoogte geplaatst werd.
Deze natuurlijke hoogte werd eertijds aangevuld met een 'molenmotte' of 'molenwal' met de bedoeling om steeds genoeg windvang te hebben.
De dichtstbijzijnde molen was op dat moment de 'Gasthuismolen' die aan de andere kant van het Helleketelbos gelegen was.

Franse Cassini legerkaart – 1744- http://mapire.eu/en/map/

Franse kaart – 1836 - http://mapire.eu/en/map/

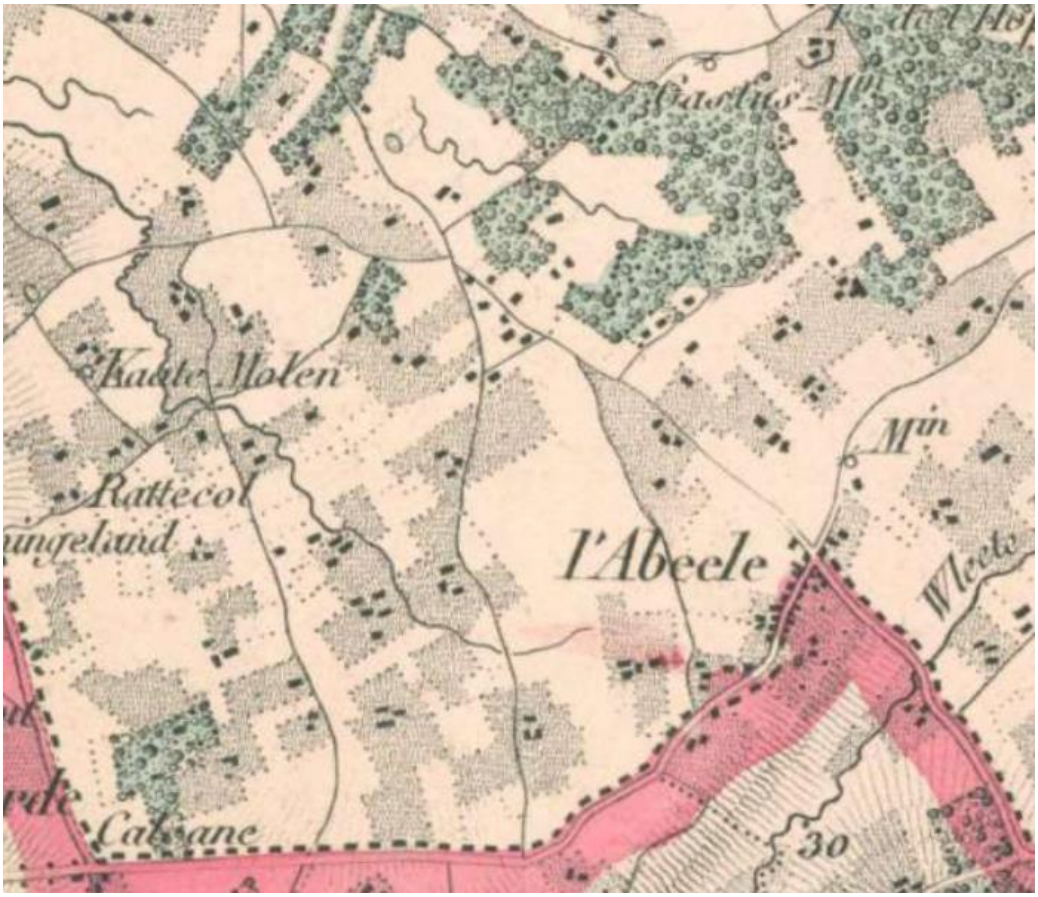

Vandermaelenkaart 1850

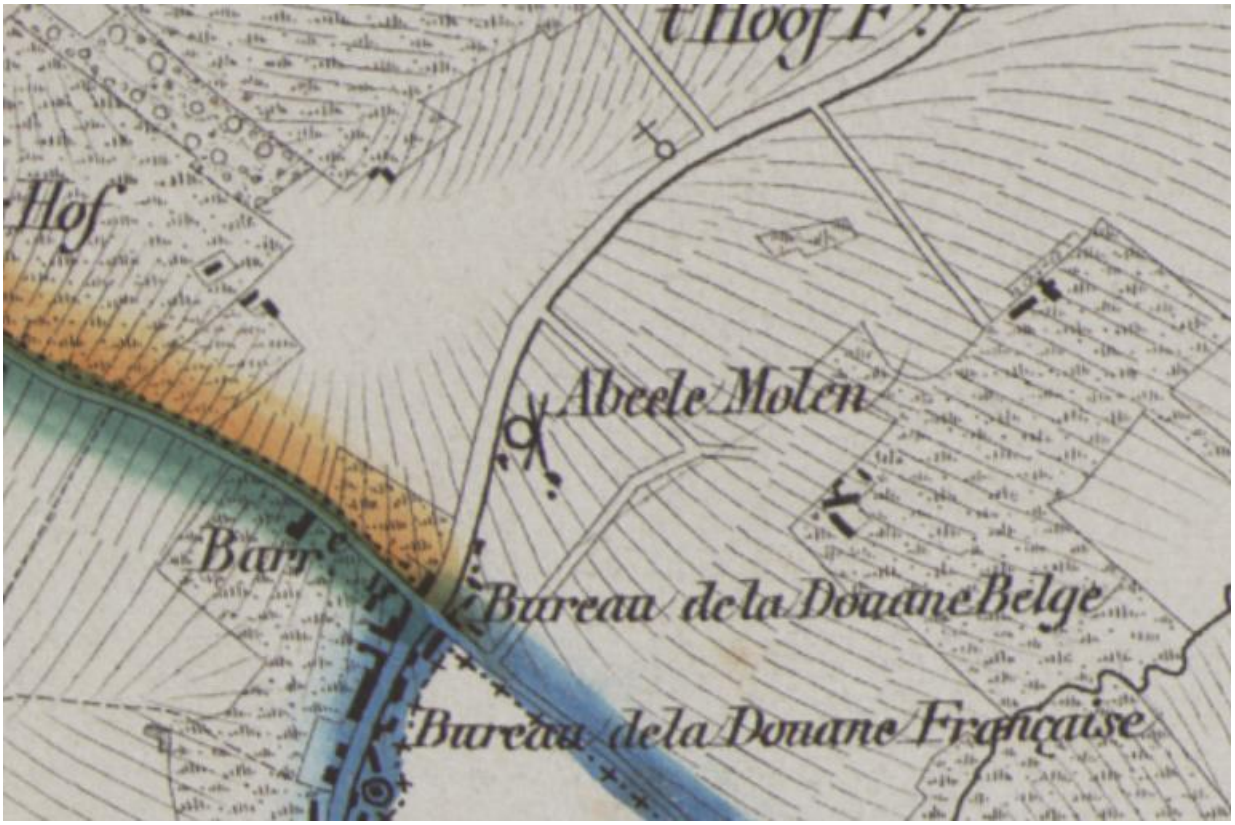

Poppkaart 1864

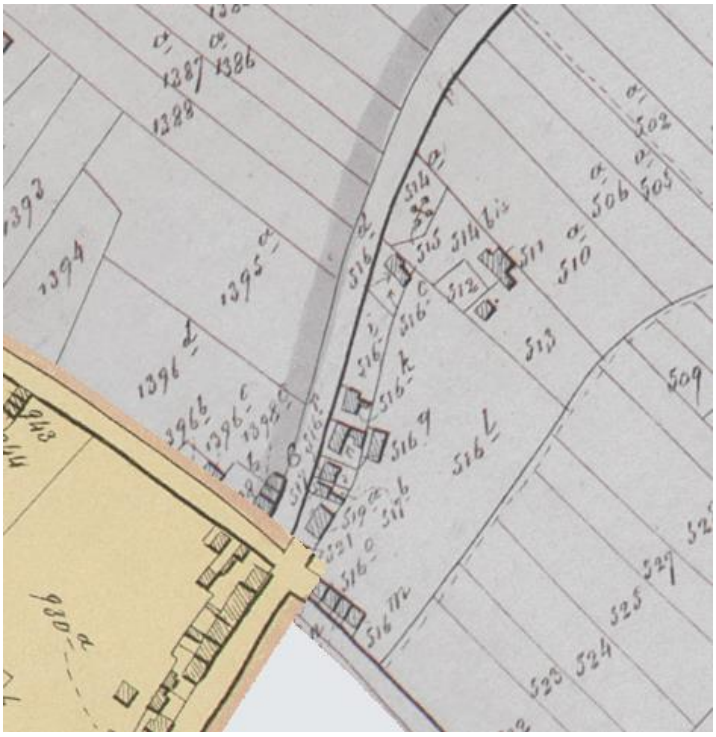

National Library of Scotland
Leabharlann Nàiseanta na h-Alba

27.NE
Scale: 1:20000 Edition: 3A Published: April 1918
Trenches corrected to 22 May 1918

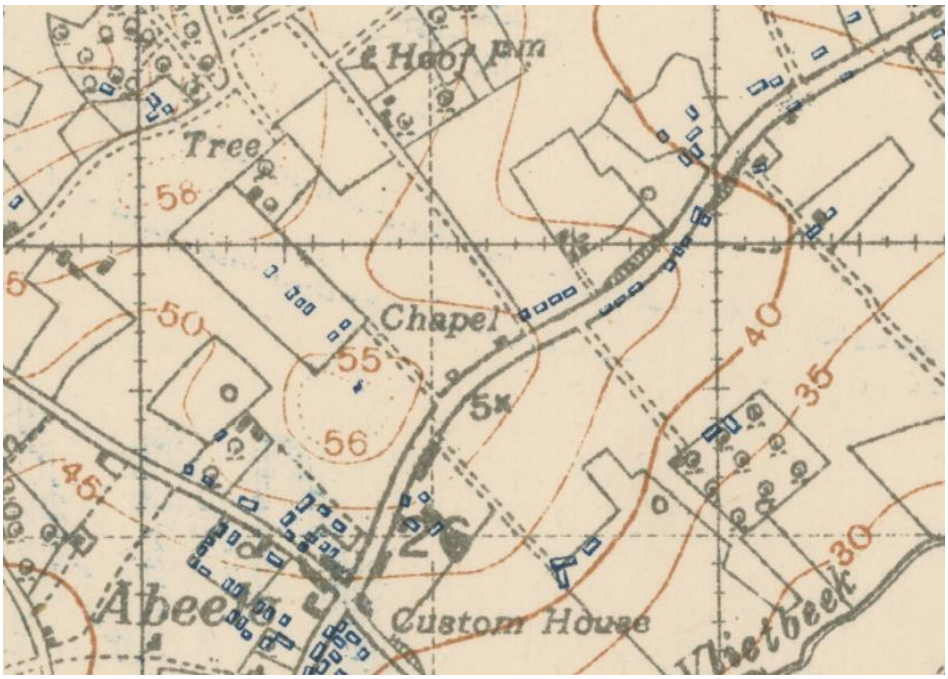

Luchtfoto 2015

De oudste akten van de Abelemolen

Zaols hiervoor onder het hoofdstuk van de Poperingse molens in de 15de eeuw geschetst, vinden we pas in een rekening van de abdij rond **1515** *de Abelemolen voor het eerst vermeld. We herhalen even wat daar geschreven werd:*

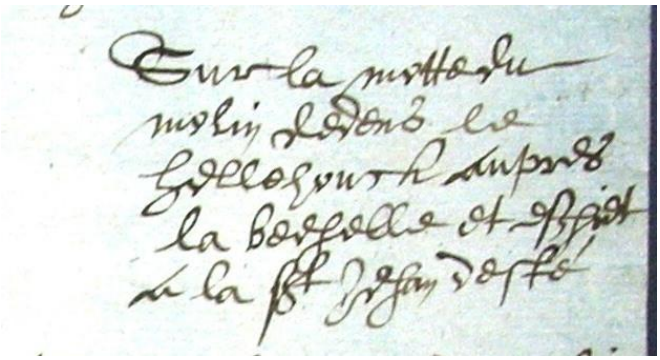

Sur la motte du molin dedens **le Hellehouck** aupres **la beehelle** et esthiet a la sieur **Jehan Desté**
Jan de Hane iij schele
Jan de Hane xl schele
rente de molin sur le molin d hellehouck aupres de esle esthiet a la sieur Jehan Desté.

Collationne contre ledit registre et avecq icelluy Franc concorde par moy greffier d la ville de Poperinghes aussy sign M. Lottin 1611 plus bas est escript
les extraict susdict se trouvent concordé aux originaulx -

signer et escriptz **en langue thioise** et sont icelle trouvé concorde par nous notairs des aerchiducqs soubssignez ce premier de juin etc.

Hier is er dus effectief sprake van een molen op een molenwal in de Hellehoek kortbij la ***beehelle of l'Abeele*** *– maar dan geschreven zoals men het in het dialect uitspreekt. De molen op deze wal werd blijkbaar gezet door een zekere* **Jan de Hane** *die in totaal 43 schellingen parisis aan Jehan Desté, de ontvanger van de abt diende te betalen. Hoewel deze rekening niet gedateerd is, mogen we gezien de vermelding van het jaartal 1515 toch aannemen dat de Abelemolen voor dit jaar gezet is geweest en dus dateert van rond 1500.*
De molen werd blijkbaar door deze Jan Dehane verkocht aan een zekere Alselmus de Scoemaeker die hiervoor op de 20ste oktober 1543 een lening aangaat bij Jacob van Bruques. Daarvan is de akte bewaard en deze luidt als volgt:

20 oktober 1543 - Een windmolen in de Helhoek - SAP 394 - Renten

Jacob van Burques heift ghecocht jeghens **Alselmus de Scoemaeker** ende **Jacqmyne** zyn wyf,
de somme van achtenveertich ponden grooten parisis sjaers erfvelicke losrente ende dat omme de somme van lxiij grooten vlaemsscher munte
danof teerste jaere vallen zal de xxde in octobre xvc xlv - *1545* - - 50 - te lossen de zelve rente ten vier reysen by xvj pond grooten te jare met philips gulden te l schel parisis - carolus gulden te xl – *40* - schele - dobbel stuver te iiij schele parisis tstic ofte ander ghelt ten advenante
hierinne verbonden byden voornoemde comparant een stede met drie ghemeten lands erfvelick cathelen metgaders **een wyntmeulen** staende ende ligghende **inden Helhouck** daer de voorseide Alselmus nu woont
Actum den xxde – *20* - in octobre xvc xliij- *1543* - present scepenen Jacob de Hondt, Willem de Reckemaker,Ghilein Hazebaert, meester Chrispiaen Deroo ende Jooris van de Goosteene

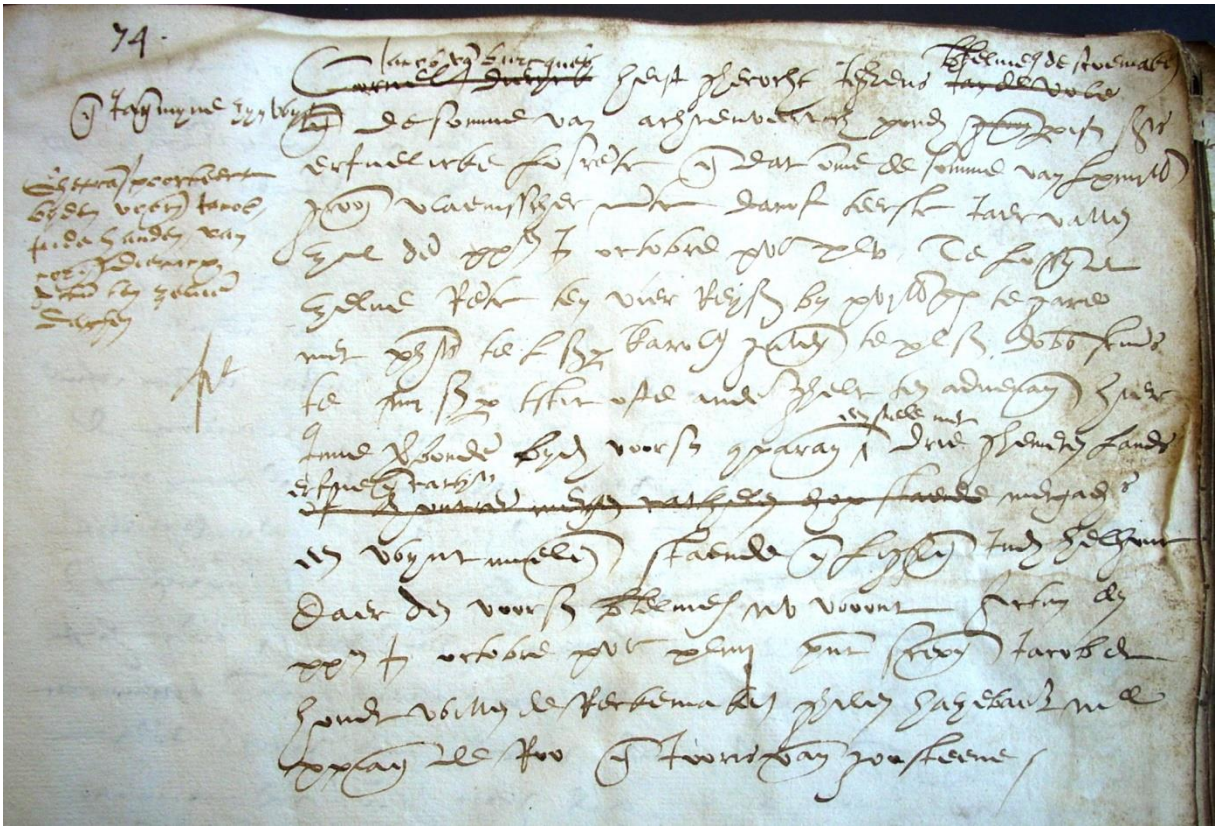

Jacob van Burques heeft gekocht tegen **Alselmus de Scoemaeker** en **Jacqmyne** zijn vrouw,
Voor de som van 48 ponden groten parisis per jaar erfelijke rente en dat voor een kapitaal van 63 groten vlaamse munt- waarvan het eerste jaar vallen zal op de 20ste oktober 1545.
Deze rente kan afbetaald worden in vier delen aan 16 pond groten per jaar en dit in Philips guldens ter waarde van 50 schellingen parisis het stuk – of met Carolusguldens aan 40 schellingen parisis – of met dubbele stuivers ter waarde van 4 schellingen parisis het stuk ofwel nog ander geld in verhouding.
Als borg voor deze lening wordt hierbij het volgende vermeld: een hofstede met 3 gemeten land en erfelijke goederen, samen met een windmolen – staande en liggende in de Helhoek waar de voorzeide Alselmus nu woont.
Actum den 20ste oktober 1543 – Present de schepenen Jacob de Hondt, Willem de Reckemaker,Ghilein Hazebaert, meester Chrispiaen Deroo en Jooris van de Goosteene

Een Carolusgulden

We nemen op advies van ***Martin Samyn*** *aan , dat de molen waarvan hier sprake is, eigenlijk de Abelemolen is. Hij gaat ervan uit dat de Poperingese hoeken, zoals de Wipperhoek en de Helhoek, vroeger begrensd werden door de beken terwijl men later als grens de grote wegen ging gebruiken. Ik volg deze redenering.*

Daarbij valt te bemerken dat de situering van deze molen later ook telkens in de Hellehoek blijft.

20 maart 1544 - Jan Denys geeft een lening aan de molenaar Bartholomeus de Schoenmaeker en Jacqemyne - SAP 394 – Folio 68 verso – molen

Jan Denys heeft ghecocht jeghens **Bartholoemus den Schoenmaeker ende Jacqemyne** zyn wif – iiij pond parsiis sjaers erfvelicke losrente – den epnninck xvj – omme de somme van vier en tststich ponden vlaemsscher munte –
Danof het eerste jaer vallen zal den xx ste in maerte

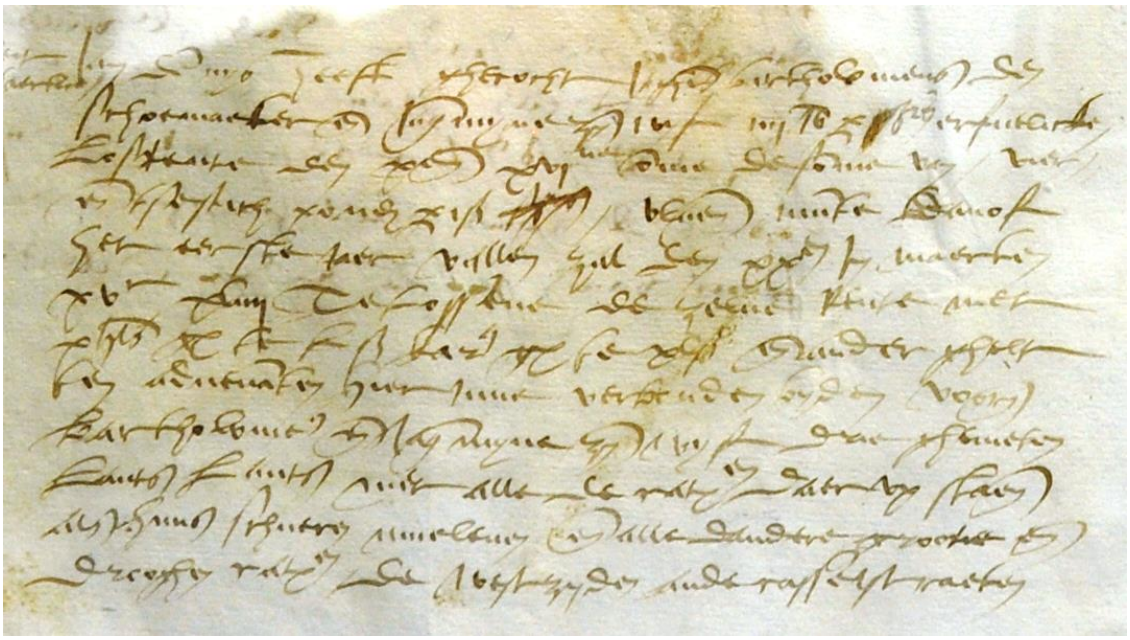

Xv xliiij – te lossene de zelve rente met philipsgulden te L schele – karolusgulden te xl schele ende ander ghelt ten advenante – hierinne verbonden byden voornoemde Bartholomeus ende Jacquemyne zyn wyf drie ghemeten lants met alle de catheilen daer up staende als thuus, schueren, muelen ende alle dandere groene ende drooghe catheilen – de westzyde ande Casselstraeten

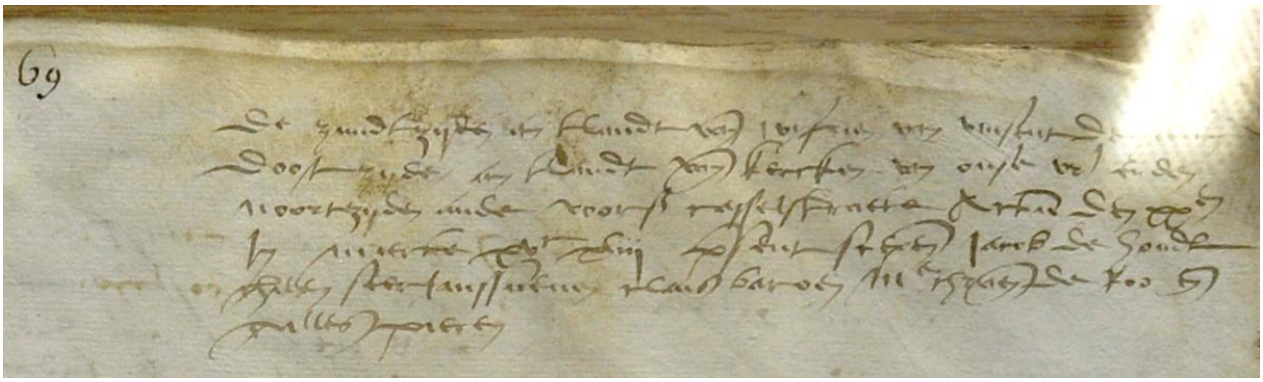

De zuudtzyde an tlandt van de wyfve van Vinsent de haene – doostzyde an tlandt vande kercken van Onse vrauwen – noortzyde ande voorseide Casselstraete
Actum den xxste in maerte xvc xliiij
Present de scepenen Jacob de Hondt – Ghelein Sherjanssuene – Clais Baroen – meester Christiaen de Roo ende Gillis Pieren

20 maart 1544 - Jan Denys geeft een lening aan de molenaar Bartholomeus de Schoenmaeker en Jacqemyne - SAP 394 – Folio 68 verso – molen

Jan Denys heeft ghecocht jeghens **Bartholoemus den Schoenmaeker ende Jacqemyne** zyn wif – iiij pond parsiis sjaers erfvelicke losrente – den epnninck xvj – omme de somme van vier en tststich ponden vlaemsscher munte –
Danof het eerste jaer vallen zal den xx ste in maerte

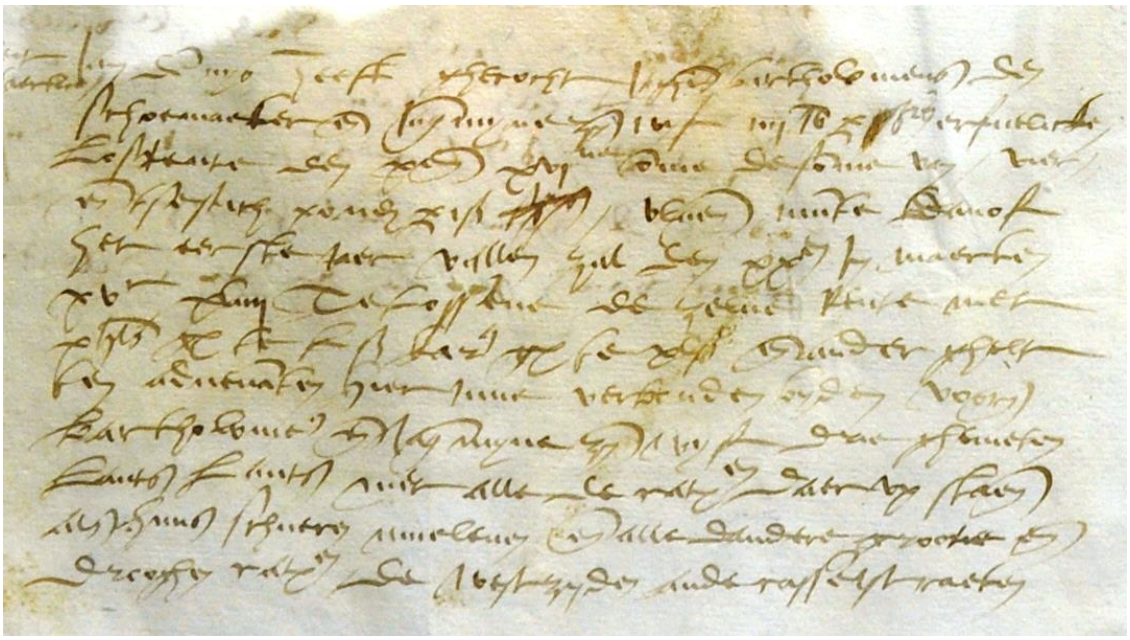

Xv xliiij – te lossene de zelve rente met philipsgulden te L schele – karolusgulden te xl schele ende ander ghelt ten advenante – hierinne verbonden byden voornoemde Bartholomeus ende Jacquemyne zyn wyf drie ghemeten lants met alle de catheilen daer up staende als thuus, schueren, muelen ende alle dandere groene ende drooghe catheilen – de westzyde ande Casselstraeten

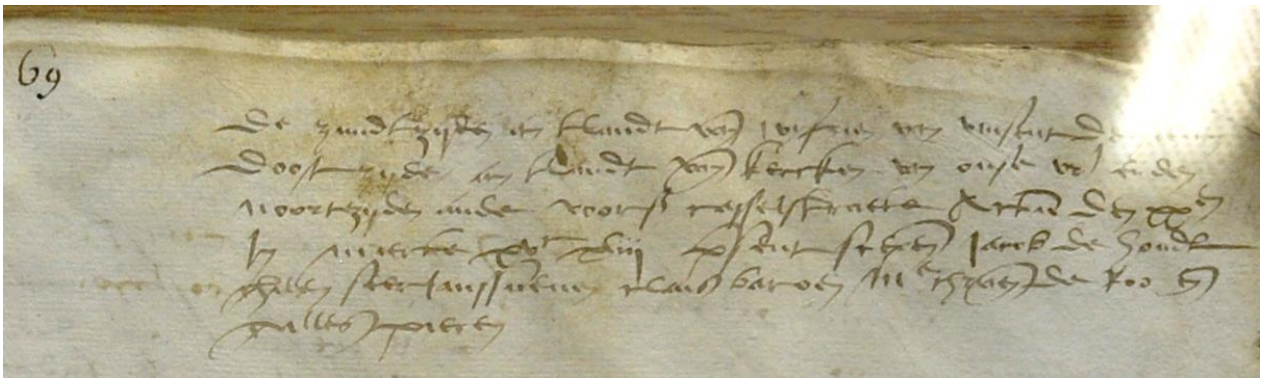

De zuudtzyde an tlandt van de wyfve van Vinsent de haene – doostzyde an tlandt vande kercken van Onse vrauwen – noortzyde ande voorseide Casselstraete
Actum den xxste in maerte xvc xliiij
Present de scepenen Jacob de Hondt – Ghelein Sherjanssuene – Clais Baroen – meester Christiaen de Roo ende Gillis Pieren

Blijkbaar heeft Alselmus de Scoemaeker niet zo lang plezier van de molen gehad. Een kleine 7 jaar later blijk uit een volgende akte – van de 12de juni 1550 – dat de molen van eigenaar gewisseld is. Het is hier Frans de Vole met zijn vrouw, Margriet die een lening opnemen. De akte luidt als volgt:

12 juni 1550 – De gasthuismeesters en de Abelemolen – SAP 394 - Renten

Danneel Canyn en Malin Hovare als gasthuusmeesters der stede van Poperinghe,
hebben ghecocht jeghens **Frans De Vole ende Margriete** zyn huusvrouwe,
een erfvelicke losrente van twaelf ponden grooten vlaemsch tsjaers,
den penninck xvi°
Ende dat an de somme van zesthien ponden grooten vlaemsch
danof deerste jaerschare verschynen zal den xiiij° dach van de wedemaent 1551 eerstcommende,
ende alzo voort, van jaere te jaere totter lossinghe van dien,
te lossene de zelve met zulcken ghevalideerden ghelde als men sprincen die meynen zal betalen ten tyden van de lossynghe
ende omme tzelve deughedelicke te volcommen,
zo heeft de voornoemde Jan De Vole in de voorschreven rente verbonden ende verobligeert
Alvooren een wintmeulen, staende op d'erfve van de zelve **ghenaemt den Abeelemuelene,**
metgaders drie ghemeten erfve, huus ende catheilen, drooghe ende groene, daerop staende;
't noordwestende op de Casselstraete
van zuuden an 't elst van **Jooris Dehane,**
d'oostzyde an **'t landt vande kercke van Onze vrouwe,**
Belast daer te vooren, eerst de voorschreven parceelen met een rente van twee pond grooten 't sjaers, den penninck zestiene,
ten behoeve van **Cornelis Dierick,** de welcke Cornelis by zyn eighen ende vryen wille,
heeft gheconsenteert ende ghesenteert by desen,
de voornoemde gasthuusmeesters als coopers jeghenwoordigh,
thebbene op de voorschreven erfve ende hypotheke
recht van preferencie ende voorganck niet jeghenstaende dat zy lieden laetste coopers zyn ende es hierin ghecondemneert
actum den xijde in de wedemaent xvc vichtich
present schepenen Jacob Dehond, Ghelein Hazebaert, Jan Wyt, Frans Daelden ende Jacob Loodyck

De akte om deze rente op te nemen, heeft hetzelfde verloop als de vorige. Het is hier het koppel Frans de Vole met zijn vrouw Margriet die een lening opnemen bij de gasthuismeesters van Poperinge; **Danneel Canyn en Malin Hovare**. *Het kapitaal bedraagt 16 ponden groten vlaams en wordt geleend aan de gebruikelijke penning 16 of iets meer dab 6 procent.*
Als borg wordt hier een windmolen gesteld – genaamd de Abelemolen – met dezelfde 3 gemeten grond, zoals in de vorige akte reeds gemeld werd – gelegen ten noordwesten op de Casselstraat. Hierbij bemerken we dat deze Casselstraat – die toen begon aan de huidige Peperstraat, doorliep tot in Abele.

De ligging wordt verder beschreven als – ten zuiden aan het elst van Joris Dehane en de oostzijde aan het land van de kerk van Onze Lieve Vrouw.

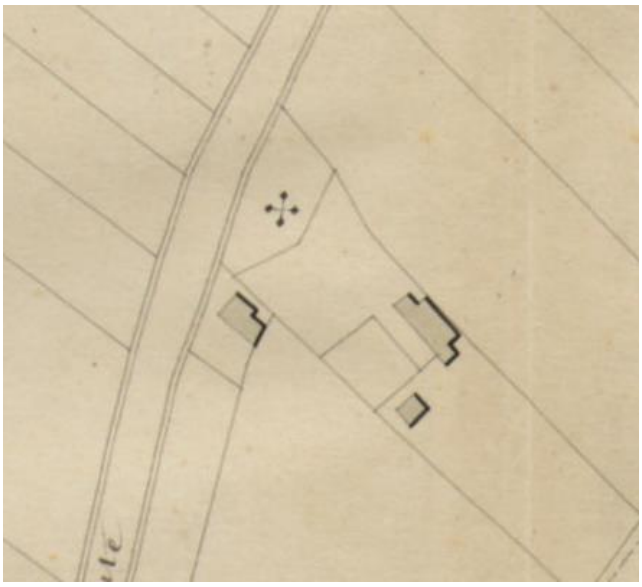

We nemen nogmaals de Atlas der buurtwegen uit 1841 om dit te situeren. De molen staat hier nog steeds op diezelfde 3 gemeten. Ten noordwesten zien we de 'Casselstraat' – de huidige Abeelseweg – die een lichte draai maakt. Ten zuiden zien we op deze kaart een huis staan, waar dus eertijds in 1550 nog een 'elst' of een kapbos stond, eigndom van Joris Dehane.
Een 'elst' of 'vloge' was een bos dat men regelmatig kapte voor het stoofhout. Men liet de wortels of de 'stoven' zitten en deze schoten dan weer uit.

Ten oosten van de grond waarop de molen stond was het stuk grond dat toebehoorde aan de kerk van Onze Lieve Vrouw van Poperinge. Hierop stond de woning van de molenaar.

Deze lening was niet de enige die de nieuwe eigenaar Frans de Vole moest afbetalen. Er stond al een lening op de grond die gegeven was door Cornelis Dierick. Cornelis Diercik was ten andere akkoord gegaan om de lening van de gasthuismeesters – bij eventuele betalingsmoeilijkheden – te laten voorgaan op zijn eigen lening.
De akte werd opgesteld op de 12 van de 'wedemaand' of juni 1550 en daarbij waren de volgende schepenen aanwezig: Jacob Dehond, Ghelein Hazebaert, Jan Wyt, Frans Daelden ende Jacob Loodyck .

G – 1722 – Extracten uit een oude register – 1575 – SAP 210

25 jaar later – in het jaar 1575 – wordt de onderstaande akte geschreven.
Extrait de certain registre dont le prohemie est comme s'ensuit :
Register des menues rentes heritable foncieres et seigneuriales de la ville et seigneurie de **Poperinghe** appartenantes à l'église et abbaye de St. Bertin en la ville de saint Omer et ce suivant le renouvellement du registre des dittes rentes seigneuriales et foncieres le tout renouvellé des listes et abouts ensemble
Chacun des assignements desdits rentes remesures et ce depuis l'an **1575**
Folio 153 recto et verso et 154 recto se trouve comme s'ensuit:
Aultres rentes des moullins scitués dedans la susdits seigneurie de Poperinghe a cause de la recongnoissance de l'octroy du vent

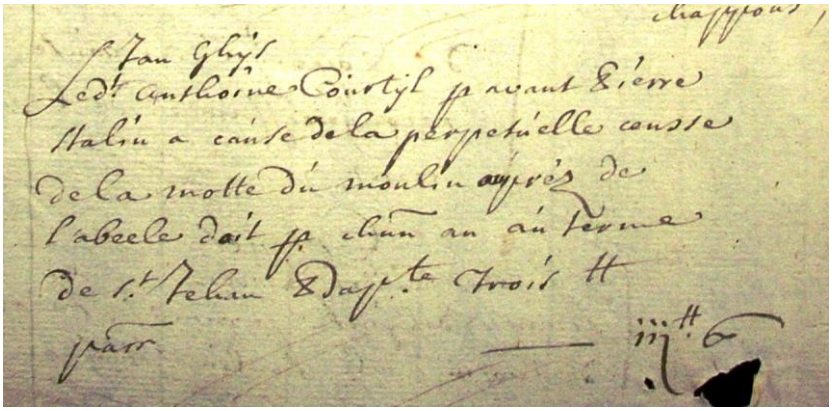

Jan Ghys

Ledit **Anthoine Courtyl** par avant **Pierre Stalin** a cause de la perpetuelle censse de la motte **du moulin apres de l'Abeele** doit par chaque an terme de St. Jehan Baptiste trois pond parisis - iij pond

ledit **Johan Ghys**
Ledict pour l'octroy du vent dudit moulin aupres de **l'Abeele** doibt par chacun an au terme de St. Jehan Baptiste quarante souls parisis - xl schele parisis

Dit stuk komt uit een betalingsregister van de abdij van Sint-Omaars waarin de 'kleine heerlijke renten' werden opgenomen. Hierbij zaten in eerste instantie de grondcijnzen maar tevens andere kleine taksen of 'reconnaissances' - bedankingen die men aan de abdij diende te betalen omwille van het verkrijgen van bepaalde 'gunsten'.
In dit geval sloeg dit op het 'octrooi van de wind' of het windrecht dat de abt aan de molenaars of ten minste aan de eigenaars van de molen kon vragen.
De in het Frans geschreven notitie is moeilijk interpreteerbaar.

Jan Ghys

Ledit **Anthoine Courtyl** par avant **Pierre Stalin** a cause de la perpetuelle censse de la motte **du moulin apres de l'Abeele** doit par chaque an terme de St. Jehan Baptiste trois pond parisis - iij pond

Het lijkt ons dat Jan Ghys als molenaar in de plaats komt van Anthoine Courtyl, die Pieter Stalin opvolgde en die de 'eeuwigdurende cijns voor de molenwel bij Abele' dient te betalen.
Met het feest van Sint Jan de Doper – de 21ste juli – bedraagt deze cijns 3 pond parisis.
Het is een eigenaardige notitie. Ze werd ingeschreven in de register van het 'windrecht', maar het betrof hier een eeuwigdurende cijns op de molenwal.
We weten dat het bouwen van een molen op het grondgebied van Poperinge, slechts kon mits de toestemming van de abt van de abdij van Sint Bertin, als temporeel heer van de heerlijkheid van Poperinge, maar nergens is er een akte van de graaf van Vlaanderen bekend die dit privilegie aan de abt toekent. We weten tevens dat er 1547 het placaat van de keizer verscheen, dat een verbod inhield om een molen te bouwen of op te richten zonder het 'consent' of de toelating van de keizer.
In Poperinge speelde de abt voor keizer.

Op het einde van dit zelfde jaar – op de 22ste december 1575 – wordt er een volgende akte opgemaakt waarin er sprake is van de Abelemolen en waaruit blijkt dat er reeds verschillende eigenaars zijn. We lezen eerst deze akte.

22 december 1575 – De korenmolen van Abele – SAP 395 Renten

Jacob De Conynck filius Maillaerts

verbindt in handen van **Franchois Christiaen** 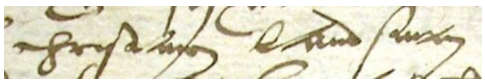 *een land stuxen*
als borgh vande kinderen van **Christiaen Tant** zijn achtste deel vande **coornmuelen ten Abeele** ligghende ghemeene met **Pieter Stalin**, metten viijste van **ascotte**, tviijste vande wal vander voornoemde muelene

Item tachste van drie vierendeelen landts ligghende inden selven Hellehouck den oostzyde vande voorseide muelene ghemeene als booven ende dat in verzekerhede ende bewaerenesse van de somme van xxiiij pond grooten toebehoorende de selve kinderen van Christiaen Tant die den comparant ghebruuckende es ter causen van zyn wyfve, der zelve weesen moedere, dezelve hemlieden weezen toecommende byder doot van huerlieder voornoemde vadere
Actum present Gillis van Simpol ende meester Jacob VanderDoene schepene
Den xxijste december xvc lxxv

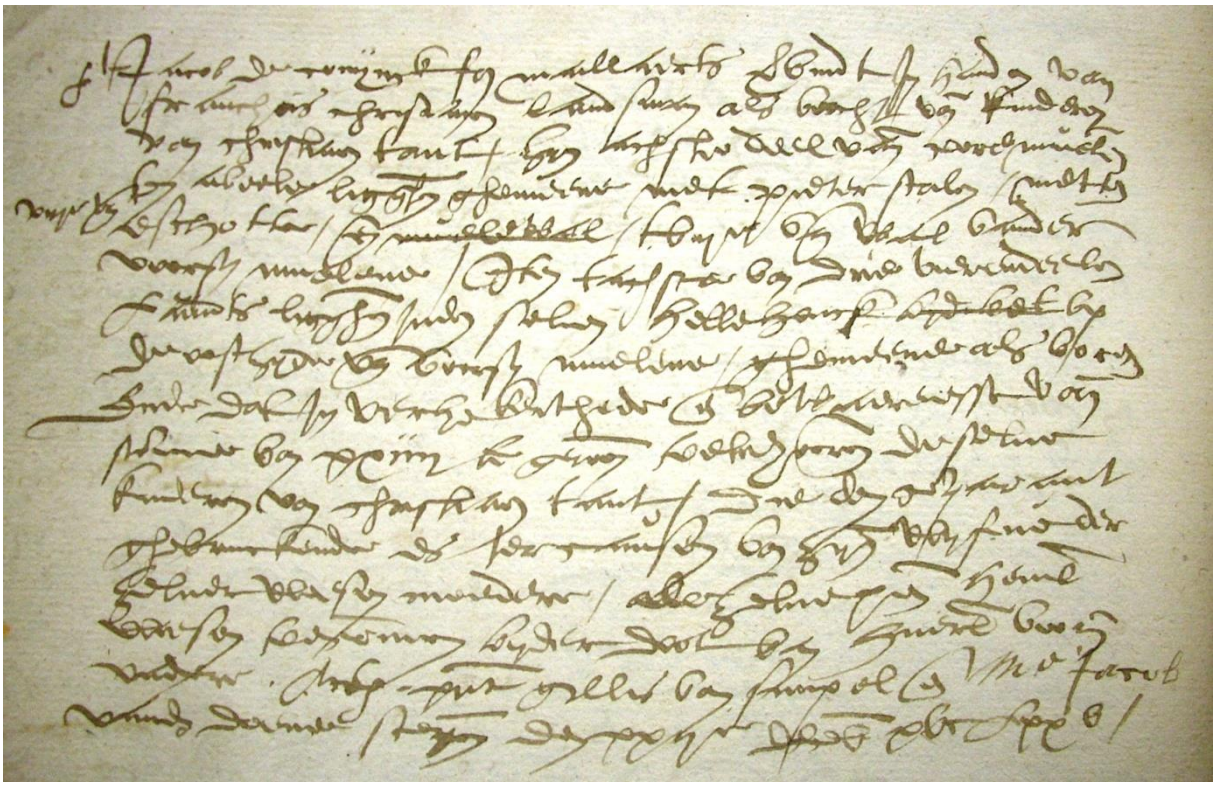

We hertalen deze akte:
Jacob De Conynck filius Maillaerts *verbindt in de handen van* ***Franchois Christiaen*** *een stukje land als borg van de kinderen van* ***Christiaen Tant*** *met zijn achtste deel vande* ***coornmuelen ten Abeele*** *ligghende gemeene met* ***Pieter Stalin****, met het 8ste deel van* ***het askot*** *en van* ***de molenwal.***
Item het achtste deel van 3 vierendelen land liggende in de zelfde Hellehoek, ten oosten van de voorzeide molen – gemeen als hier voor – en dat in verzekering van de som van 24 pond groten toebehorende de kinderen van Christiaen Tant – geld dat de comparant gebruikt omwille van zijn vrouw - de moeder van de kinderen – dat na de dood van hun vader hen toekomt.
Actum present Gillis van Simpol ende meester Jacob VanderDoene schepenen
De 22ste december 1575.

Het lijkt ons dat Jakob De Conynck geld leent van de kinderen van Christiaen Tant en als borg hiervoor het 8ste deel van de molen en verdere daarbij behorende eigendommen geeft. Daarbij wordt uitdrukkelijk de molenwal en een **'ascotte'** *bij genoemd.*
Jakob de Conynck is dus blijkbaar voor een 8ste deel eigenaar van de molen, terwijl Pieter Stalin de rest in eigendom heeft.

Een “’ascotte’ of een ‘askot’ is een ‘orsekot’ en een ‘orse’ is een ‘horse’ of een paard. Letterlijk is een “askot’ dus eigenlijk een ‘paardekot’, maar hier is het een synoniem van een ‘rosmolen of een ‘paardenmolen’.
In volle ‘geuzentijd’ – de geuzen waren meester te Ieper vanaf het jaar 1577 – het jaar van de tweede – beeldenstorm – en terroriseerden de streek. Vooral inde jaren 1582 – 1583 – toen de streek volledig geplunderd werd - waren het desastureuze tijden. Waren het niet de geuzen, dan waren het de Malcontenten of de Walen of de ‘katholieke’ Spanjaarden die plunderden en vernielden. Poperinge werd zo in het jaar 1583 volledig vernield, wat bekend kwam te staan als de grote pillage van de stad.
De Abelemolen stond er nog in april 1582. Dat bewijst de volgende akte.

Laatste april 1582 – **Clays Dehane koopt de Abelemolen** – SAP 395 – Renten

Clays Dehane filius Pieter,
verbynt in handen van **Maeyken, de weduwe van Jan Stalin ende Andries de Bucker** haeren bystaenden man,
een hofstede groot van lande xv ghemeten ofte daerontrent
over ghers ende zaeylant, ligghende inden **Hellehouck -** van oosten **daeldynghen Jacob Loodyck,** van westen **Michiel Roen** – van zuyden de straete ende van **noorden Gheleyn Verschaeve –**
ghelast de voorseide hoffstede in twintich ponden grooten in principaele van eene rente jeghens **Jacob Loodyck** voornoemd
Item xij pond parisis tsjaers rente den penninck xvj – ten proffyte van tghasthuus deser stede
Item in tweenentwintich ponden grooten weezepennynck toebehoorden daeldynghen van tkynt van **Eloy Voghelen** ende in zestien ponden grooten jeghens daeldynghen van Clays Wyts
Voorts verbyndende **de Abeele muelene** alzo die ghestaen ende gheleghen es ende alle zijn ghoed – present ende toecommende
Ende doet *dit* in verzekerthede van de somme van twee hondert ponden grooten **van coope van de voorseide muelene** te betaelen binnen twee jaeren den daete deser – met zulcke penninghen als begrepen staet in zeker contract ghedaen tusschen de voorseide **Willem Staelen ende Mailliaert Bouve**
In daete den vijste april xvc lxxxj
Omme recht – actum den laetsten april xvc lxxxij
Present Willem van Beveren ende Pieter Beke, schepenen

Het eerste deel van de akte is tamelijk duidelijk.
Het is Clays Dehane, de zoon van Pieter die een grote boerderij van 15 gemeten in de Hellehoek ‘verbindt’ in de handen van Maeyken, de weduwe van Jan Stalin. Andries de Bucker is de ‘bijstaanden’ man van Maeyken. In die tijden was het de gewoonte dat een alleenstaande vrouw haar in dergelijke administratieve gelegentheden, liet bijstaan door een man, zoals Maeyken hier blijkbaar Andries de Bucker gevraad heeft.
Clays Dehanes boerderij is echter wel belast met drie leningen: een eerste lening die hij van Jacob Loodyck heeft, een tweede die hij van het gasthuis in Poperinge heeft en een derde die hij van de ‘aeldynghen’ of de erfgenamen van Eloy Vogelen heeft.

Daarnaast verbindt Clays Dehane – als borg - de Abelemolen die hij net gekocht heeft voor 200 ponden groten. Deze ponden zullen wel ‘Vlaamse’ ponden geweest zijn.
<u>Muntstelsel in Vlaanderen vóór de Franse revolutie</u>:

1 pond (Libra, £, lb) = 20 schellingen
1 schelling (s) = 12 groten (of penningen)
1 groot (g) = 12 deniers (d)
1 mijt (of myte) = 1/24-ste deel van een groot (of penning) = ½ denier

Clays Dehane heeft dus de Abelemolen gekocht voor 200 ponden die hij binnen de twee jaar dient te betalen. Blijkbaar moet hij dat doen met zulk geld, zoals het beschreven staat in een zeker contract dat opgesteld werd tussen Willem Staelen en Maillaert Bouve.
De akte werd opgesteld op de 30ste april 1582 en dat in aanwezigheid van de schepenen Willem van Beveren en Pieter Beke.

Het valt te betwijfelen of Clays Dehane wel ooit betaald heeft gezien de overvallen en de pillage in het jaar 1583 hier in de streek. Ook de Abelemolen overleefde deze plunderingen niet. Op 7 oktober 1586 werd het onderstaande contract opgemaakt tussen **Anthonis Court***yl en de ontvanger van de renten van de abdij van Sint Bertins,* **Jan Beyens.**

Spaanse soldaten

Poperinghe verbeeldt – de fiets

Deze foto is de oudste foto met een fiets die gemaakt is te Poperinghe. Hij zit in Poperinghe Verbeeldt en waarschijnlijk weten we nu wie hier afgebeeld staat.
In de krant ''tJaer 30' wordt er op de 30ste oktober 1869 immers het volgende geschreven:

Dat men nog zegge dat **den Diable Boiteux** geenen kiesdraver en is van den liberalen club, den 30 july laetst is daer om het op nieuws te bewyzen, op dien dag had er by **Van Merris** zulk eene vergaderinge plaets en den **Diable Boiteux** was aldaar tegenwoordig om er over zynen zegen te geven, en inziende zyne ongelukkige lichaemsgesteltenis, men zegt dat er **eenen snelwagen, vélocipède**, op nieuw model met springveren aengekocht is, om dat hy jegens de aenstaende kiezinge van October die draverie beter zou konnen doen en met dit voorwerp gemakkelyker over tuins en ballien te konnen springen.

Wie de 'Diable Boiteux' eigenlijk is, is mij volstrekt onduidelijk, maar 't is wel een feit dat we over een foto (fotograaf Devolder) beschikken in het SAP waarop er een 'velocipede' staat met een 'coureur' erop. Deze foto is genomen door Devolder die van 1866 tot 1876 fotograaf was te Poperinghe in de Hondstraat. Is dit de 'diable Boiteux'?
Waarschijnlijk wel. Later wordt er in één van de kranten vermeld dat hij met zijn fiets naar Gent gereden was. 't Was dus ook de eerste wielertourist van Poperinghe – dat de Gedons hier een voorbeeld aannemen !

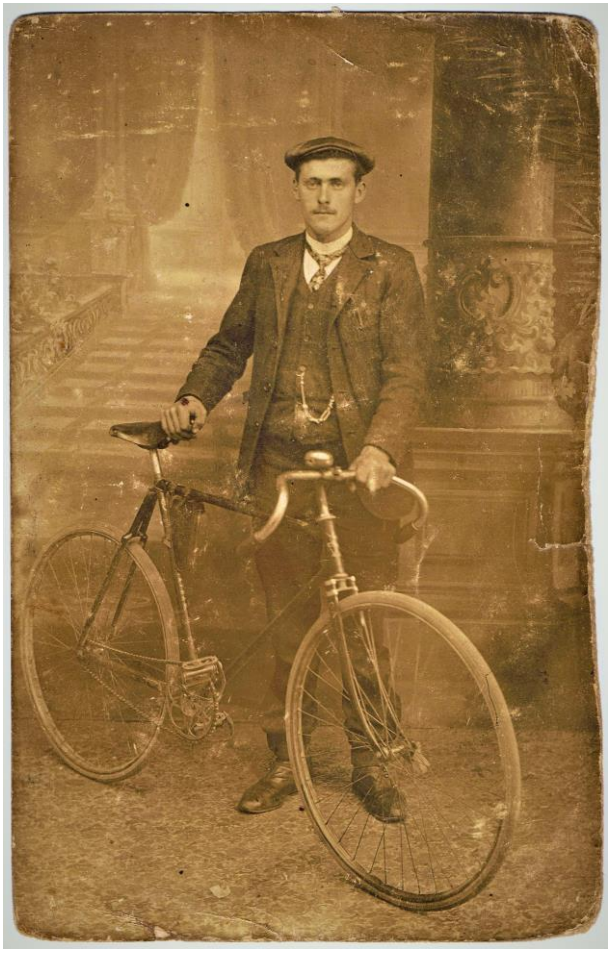

Abele - Deze groep fietsers staan even stil voor de kerk. In de rechterbovenhoek van de foto zien we de nis van de kapel. Het Mariabeeld staat er nog in. Dat beeld verhuisde mee naar de overkant van de straat toen de zusters naar het pensionaat trokken begin 1906.

Maurice Orbie, arbeider te Poperinge, poseert met zijn koersfiets in de fotostudio.

Flora Heze poseert voor herberg Den ouden hazewind in de Boeschepestraat. Op het uithangbord staat ook nog vermeld: "magazijn van vodden en metalen".

Links Maurice Flamaey en zijn zusje Alice Flamaey (°1908) met hun fiets. Zij waren de kinderen van Armand Flamaey en Zeno bie Pottiè.

WESTHOEK VERBEELDT.BE

Het oudste verhaal dat we terugvonden in de Historische Kranten over een ‘velocipède’ dateert van de 22ste augustus 1869 – en was te vinden in de Toekomst.
De Toekomst (1862 - 1894) | 1869 | 22 augustus 1869 | pagina 3

MENGELINGEN.

Op eenen beurtweg waar de barrieren nog door de gemeente geëischt worden kwam onlangs een student aangereden gezeten op eene *Velocipède*. Tusschen B.....ghen en X-zeele komende stond er eene barriere. Een zeer lief meisje komt uit haar huisje. De jongeling houdt stil en staart het lieve kind aan met oogen.... als van een verliefde student. Hij wil haar de... hand nemen en tusschen woorden die het meisje de vlam in het aangezicht doen krijgen, vraagt hij haar hoeveel barriererecht hij wel moest betalen.

11 januari 1620 – **De Pelikaan een huis in de Ieperstraat** – Renten – SAP 397

Op de 11de januari 1620 wordt er een lening doorverkocht van Pieter Everaert aan Jan Wyts, de zoon van Gadifer.
Wat ons hierbij vooral interesseert is dat er drie huizen met hun erven als hypotheek bepaald worden.
Het eerste ligt in de Gasthuisstraat en heeft een vrije uitgang tot het Ynghelstraatje; het tweede is er één gelegen op de Nieuwe Markt, het huidige Bertneplein en het derde is de Pelicaen, een huis en erf in de Ieperstraat. Vooral dit laatste kunnen we echt bepalen waar het lag.
Maar eerst lezen we eens de volledige akte.

Pieter Everaert comparerende in persone kendt ende beleydt wel ende deuchdelick vercocht te hebben an **Jan Wyts filius Gadiferus** ten desen present ende accepterende
eene erfvelicke losrente van drie ponden grooten by jaere – den penninck zesthiene – voor de somme van achtenveertich ponden groten vlaemsch byden voorseide vercoopers tguen contentemente ontfaen
Innegheghaen zynde **den ijde january 1620** laetstleden wanof teerste je vallen ende verschynen zal den ijde january int jaer xvjc eenentwyntich naestcommende ende al zoo voorts van jare te jaere eeuwelick ende erfvelick ghedeurende emmers totter effectieven lossynghe van diere die zal moghen geschieden tallen tyden alst den vercoopere zijne hoirs ende naercommers ofte andere cause ende actie hebbende ande naervolghende hypothecque goet dyncken zal,
al teenen payemente, midts opolegghende de vooseide capitale pennynghen mette verloopen van dien naer date van tyden in goeden ende ghepermitteerden ghelde
Verbyndende daerinne een huys ende erfve ghestaen ende gheleghen inde **Gasthuystraete** deser stede daer **Jan Baervoet de jonghe** nu woont, aboutterende zuut ende noort, metten **zuuthende opde voorseide gasthuysstraete, tnoorthende de schipvaert** met een erfve over de zelve schipvaert ende vryen utganck tot het **Ynghelstraetgen,** van oosten Pieter Diedeman ende van westen dheer Andries Makeblyde
Item een huyse erfve ende catheil staende ende **gheleghen opde Nieuwe Marct** deser stede daer de voorseide eersten comparant woonachtich is aboutterende ende streckende oost ende west, metten oosthende opde voornoemde Nieuwe Marct, twesthende ende zuutzyde derfve van **Jan Bollaert,**
Item **eene partie homelhof** met de erfve onder **den Pellicaen** ende onder het huys daer neffens daer Jooris van Losvelde ghetimmert heeft – groot de zelve erfven ende hommelhof drie vierendeel ofte daerontrent – streckende zuudt ende oost – **tzuuthende opde Yperstraete** – **toosthende het Keuckemaerctstraetgen** , meester Daneel Verschote ende de Beestemaerct – **de westzyde Gillis van Calis,** de tzuut, oostzyde Ghileyn Diedeman, tzelve hommelhof voor desen, belast met eene losrente van twee ponden grooten by jaere den pennynck xvj tot proffyte van Jaecquemyncken, wedewe van Pieter Moenaert ende voorts met innynghe naer costume
Actum present Jan Fobert, burghmeester vanden commune – Nicolais Babelaere, Jan Denys ende Pieter van Daele, schepenen, vervnghende voornoemde Pieren, schepene
Den xj de january 1620

Voor het huis en erf in de Gasthuisstraat zien we dat het tussen de Gasthuisstraat en de vaart lag. Er was wel een erf over de 'schipvaart' met een vrije uitgang op het 'Ynghelstraatje'.

Op het kaartje uit de Atlas van de Buurtwegen – 1841 – heb ik een rood kruis gezet op dit stuk.
We zien ten andere ook dat het 'Ynghelstraetgen' toen nog doorliep tot aan de Gasthuisstraat.

De Ynghelstraat heeft waarschijnlijk zijn naam te danken aan het feit dat ze naar de 'Ynghel' liep – de plaats waar de vaart een bocht of een hoek – dus een Ynghel – maakt.

Het Ynghelstraatje maakt ook een hoek. Het kan dus ook dat het zijn naam hieraan te danken heeft.
Ik heb een tweede rood kruis gezet aan het huis en de plaats waar ik denk dat er hier sprake van is. Hier woonde dus Jan Barvoet. De familie Barvoet heeft aan Poperinghe een paar gerechtsdeurwaarders en chirurgijnen geleverd.
Hij woonde tussen Andries Makeblyde en Pieter Diedeman in; twee notabelen van de stad.

Met het tweede huis – gelegen op de Nieuwe Markt – het huidige Bertenplein – kunnen we alleen met zekerheid zeggen dat het aan de kant van het huidige vredegerecht gelegen was.

Het derde en vierde huis lag op de Iepertraat op de hoek met **Keuckemaerctstraetgen,** het huidige Gouden Hoofdstraatje. Het hoekhuis was dus de Pelicaan, in andere geschriften vinden we dat dit jaren lang een herberg geweest is.
Aan de achterkant – richting de Keukenmarkt of Beestenmarkt – de huidige Paardenmarkt – was er dus een 'partie hommelhof' of een hopveld gelegen. Zie tweede kruis.

Gouverneur Vrambout

In het nummer 223 van Doos Gazette – of het januarinummer van het jaar 2021 – hadden we het al over de Poperingse Benoit Vrambout die in 1860 gouverneur van West-Vlaanderen werd en de festiviteiten naar aanleiding daarvan te Poperinghe.

Wikipedia leert ons dat Benoît Vrambout rechtenstudies deed aan de Universiteit te Leuven en promoveerde er in 1840 tot doctor in de rechten. Hij vestigde zich aanvankelijk als advocaat te Ieper . Hij bleef ongehuwd.
Zijn politieke carrière begon in oktober 1842, toen hij op de liberale lijst in Poperinge tot gemeenteraadslid verkozen werd. Zes jaar later, in 1848, werd hij voor het kanton Poperinge tot provincieraadslid verkozen en in 1849 werd hij lid van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen.. Als provinceraadslid en als gedeputeerde liet hij zich opmerken door enkele zeer degelijke rapporten over sociaal-economische kwesties. Dit droeg er wellicht toe bij dat hij in november 1857 tot gouverneur *ad interim* benoemd werd, toen zijn voorganger baron Adolphe de Vrière, minister van Buitenlandse Zaken werd in het kabinet Rogier-Frère-Orvan. Op 25 december van hetzelfde jaar volgde zijn definitieve benoeming. Hij bleef gouverneur van West-Vlaanderen tot aan zijn overlijden op 61-jarige leeftijd.
We volgen hieronder uit de kranten zjjn overlijden.

Burgerwelzijn 4/8/1877 pagina 2 van

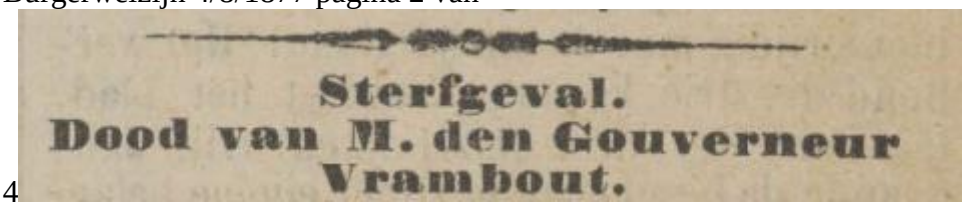
Sterfgeval.
Dood van M. den Gouverneur
Vrambout.

4

Woendagavond is in onze stad overleden M/.B. Vrambout, gouverneur van West Vlaanderen, officier van het Leopoldsorde, officier van het eerelegioen, ridder van het orde van den Nederlandsche Leeuw, grootofficier van het orde der Eiken kroon en commandeur der orde van de conceptie van Villa Vicosa.
Die dood heeft in onze stad een diepen indruk gemaakt, waar dien hoogen ambtenaar zeer geacht werd. Overal ziet men, tenteeken van rouw, vaandels met rouwkrep.
M. Vrambout, sedert eenigen tijd ziekelijk, was gouverneur sedert den 25 december 1859 . hij was 61 jaren oud.
M. Benoit Vrambout was geboren te Poperinghe, van een weinig begoede familie. Hij heeft zijne studien gedaan in de Hoogeschool van Leuven en werd in 1842 advokaat te Yper, in 1848 provinciaal raadsheer voor ’t kanton Popeirnghe, een jaar later werd hij lidder mermanente deputatie, in 1857 werd hij gelast met de functien van interiemen gouverneur, wanneer Baron Devrière, minister werd.
Woensdag morgend, ten 10 ure is de broeder van den overledene, M. Vrambout, pastor te Wetroosebeke, naar het ziekenbed komen gesneld ten 3 ure namiddag, voelde de heer gouverneur zijn einde naderen, maar hij behield al zijne verstandvermogens en deed de eerweerde pater De Jonghe bij zich roepen. De pater verhaastte zich om aan dit verzoek te voldoen, de stervende biechtte en ontving uit dehanden vanM. Den pastor van Sint Wablurga de H. Coimmunie, met eene volle tegenwoordigheid van geest en eene groote devotie. Hierna het kruisbeeld in de handen houdende, kustte hij tot driemaal.
Het lijk van M. de Govuerneur, dat gebalsemd was, is gisteren namiddag in zijn hotel;k in eene indrukwekkenderouwkapel, voor het publiek tentoongesteld.

Maandag ten 11 ure, zullen de lijkplechtigheden plaats hebben, met al de eer aan een hoofd der provincie verschuldigd.

De Stembus 4/8/1877

GOUVERNEUR VRAMBOUT'S DOOD

Na al de rampen, bankbreuken en andere die onze stad in den laatsten tijd hebben geteisterd, heeft een nieuw en onherstelbaar ongeluk haar woensdag laatst ploteseling getroffen.

Gouvgerneur Vrambout is, na een korststondige ziekte, en om zoo te zeggen nog in de volle kracht des levens schielijk overleden.
Dat nieuws heeft iedereen, die waarlijk Brugge lief heeft, als een donderslag getroffen.
Gouverneur Vrambout was niet alleen om zijne minzaamheid algemeen geacht en geëerbiedigd, hij was niet alleen de uiterst populaire hooge ambtenaar, tot wien elkeen zich onweerstaanbaar getrokken voelde , maar ook op politiek gebied bewees hij diensten, die in de gespannen omstandigheden van het oogenblik onschatbaar waren, en menige botsing vermeden.
Zijn rechtschapen en vast karakter, zijn gematigd maar onbuigbaar liberalisme stelden hem aan als de beste middelbaar tusschen een klerikaal langs- en stadsbestuur. Hij was de waarborg dat het algemeen belang zoo zelden mogelijk aan part§ijdriften of aan persoonlijken wrok zouden worden opgeofferd. Hij scheen als gekozen om de blinde en oppermachtige overheersching eener enkele staatpartij te temperene en de rol vervulde hij met al de waardigheid en de voorzichtigheid die er noodig was om aan de omstadnigheden te gebieden.
Vele personen, vele isntellingen, vele geode zaken hebben het aan wijlen den heer gouverneur te danken dat zij niet onder partijhaat gevallen zijn.
Door zijne welsprekendheid, zijne diepgrondige bestuurlijke wetenschap, zijne behendige standvastigheidin den omgang met een klerikaal provinciebestuur, wist gougverneur Vrambout den algemeenen eerbied af te dwingen, te midden de politieke tempeesten, die rondom hem werden verwekt. Kleine, baatzachtige driften dierven het wel eesn tegen zijne eerlijkheid aanleggen. Zij berokkenden hem veel verdriet, veel wederwaardigheden, verkortten ongetwijfelt zijn leven.
Maar al de bitterheid der aanvalleers, al hun machteloos geharrewar om de onwaarheid te bewijzen, gelukten slechts hierin: het rechtschapn, onkrenkbare karakter van Wet-Vlaanderens gouverneur eerbiedwaardiger te doen vooruittreden, en de achting de genegeneheid, de liefde, welke de geheel bevolking voor hem gevoelde, nog te versterken, met minachting voor zijne belagers.
Zoo gemeenzaam als groothartig in den omgang, wist de duurbare overledene zich overal aan te sluiten, waar wezenlijke volksvooruitgang werd bewerkt.
Een der eersten was hij in Brugge aan wien de vlaamsche volksbeweging genegenheid en vruchtrijke medehulp te danken had. Rond hem was het ook dat zij bij hare eerste stappen alhier zich instikmatich scharen ging. Het Nederlandsch congres van 1862 vond in hem een eerevoorzitter, die niet alleen de zaak met al zijn geag en talent ondersteunde, maar die ook nog stoffelijk tusschen kwam om op eene vorstelijke wijze de voorsprekers van taal en volk te onthalen, en Brugge waardig te toonen van den naam van Vlaanderens aloude hoofdstad.
Holland en Vlaamsch België stemden dan ook samen om in gouverneur Vrambout eenen man te huldigen aan wsien de Nederlandsche volkszaak meer dan gewonen dank verschuldigd is.
Onze taal sprak de govuerneur met dien warmen toon des harten, met die snedige geestigheid, die zoo echt claamsch zijn en zoo diep door Vlamingen gevoeld woden. Niet alleen sprak hij haar, maar alles wat tot hare verdere verspreiding onder de hoogere burgerij kon medehelpen, vond in hem een begeesterde ondersteuner. Een der eersten in Brugge sloot hij zich aan bij eht pas geboren Willemsfonds; toen dit nog, met wenige inschrivjers, in Gent beperkt bleef, en zijne werkzaamheden tot onaanzienlijke boeken uitgaven moest bepalen. Hij had echter eht hooge nut van dit volkswerk dadelijk ingezien, en bleef getrouw in de dagen van eersten levensstrijd, zoo wel als bij den lateren voorspoed.
Wanneer de afdeelingen tot stand kwamen en die van Brugge ook uit een klein begin tot den ongemeenen bloei van heden opgroeide, dan was hij daar bij elken stap vooruit, gelukkig over de onverhoopte ontwikkeling van zijn beschermeling. De concertvoordrachten begroetten hem als een der eerste personen van gezag die den weg aanwezen aan het uitgekozen ambtenaars- en burgerpubliek, dat thans de roem is van die isntelling. Bij elke dezer

avondstonden was hij daar op de eereplaats, stralend van voldoening over de elukte vaderlandche poging en juichend alsof hij het geheele publiek tot erkentelijke hulde wilde oproepen.
Zoo was hij het middenunt geworden rond welk, buiten zijn weten nabij, zich eene heele jonge herlevingseweging van zelfs was komen rangschikken. Hij had ze niet verwekt, maar tot zich onvrijwillig aangetrokken. Hij leidde ze niet, maar ze volgde hem onwillekeurig. Hij hadze niet gezocht, maar zij had hem geonden, en zonder vraag of antwoord had de innigste sympathie beiden verbonden, omdat zij gevoleden het in dezelfde levensgedachte eens en als voor elkander beschikt te zijn.
Het verlies van dien man, die zoveel goeds in de stad Brugge stichtte, en zooveel diensten aan zijne geboortestgreek, aan West-Vlaanderen bewees, zal eene onvulbare leemte open alten. Men zal dag aan dag inniger gevoelen wat men aan hem verloren heeft, naarmate de gelegenheden zich zullen vorodoen waar zijne hulp, zijne gulle toetreding van zulke groote en medesleepen kracht zouden geweest zijn. En met den eerbied voor den ontslapen man zal het bewustzijn groeien waarom men hem zoo lief had.
Mochen zoo veel en zulke hoedanigheden in de schaal wegen bij de vervulling van de geslagen bres – dan zou Brugge bij zijn innig verdriet nog de vrees niet te voegen te hebben die erfenis van goede herinneringen in onbeminde of ten minste ongeschikte handen te zien overgaan.
Op dit graf moeten de driften en het eigen belang tot zwijgen gebracht worden, aleen de openbare belangen hebben eht woord om het gelden verlies te vergoeden.
Met een traan van diepgevoeld verdriet, leggen wij deezen wensch neder op het te vroeg gesloten graf van gouverneur Vrambout.

M. Vrambout werd in 1816 te Poperinghe geboren.
Iedereen weet imems dat onzen govuerneur den zoon zijner werken is. Hij behoorde tot eene weinig begoede burgerlijke familie van Poperinghe.
Na zijne studien in de hoogschool van Leuven gedaan te hebben, heeft Benoit Vrambout zich, in 1842 laten inschrijven op de tabel der balie van Yper.
In 1848, werd hij als provinciale raadheer gekozen door eht kanton Poperinghe. Hij gaf zoo vee lbewijzen van vernuft en bekwaamheid dat hij een jaar later, in 1849, tot lid der permanente deputatie gekozen werd.
In 1857, wanneer barond Ad. De Vrière in het ministerie geroepen werd, den heer Vrambout werd belast met de functie van interimdoende gouverneur en in 1859, verhief Z.M. hem tot de hooge plaats van Gouverneur.
Den laatsten akt dat hij daargesteld heeft, is, in de uitsluitingzitting van vrijdag, ons koninklijk atheneum te verdedigen tegen de vijanden van alle wereldlijksch en vooruitstrevend onderwijs.

De koning verliest in M. Vrambout een uitmuntenden ambtenaar, de provincie eenen ervaren gouverneur en bestierder, de liberale denkwijze een ijverigen verdediger, de vlaamsche zaak eenen echten voorstaander.
Hij was officier van het Leopoldsorde, officier van het eerelegieon, gedecoreerd van den Nederlandchen Leeuw, groot-officier der Eiken Kroon, enz.

Wij vernemen dat den heer Vrambout maandag om 14 ure, zal begraven worden, met alle de plechtigheden die aan zijn verheven ambt toekomen.
Niemand zal te kort blijven om aan dientreffelijken en moedigen burger eene laatste hulde te bieden.

Sluisch Weekblad. Nieuws- en advertentieblad voor Westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen | 1877 | 10 augustus 1877 | pagina 2

Buitenland.

B e l g i ë.

Begrafenisplechtigheid van den heer Vrambout, Gouverneur der provincie West-Vlaanderen.

De begrafenis van een gouverneur, in zijne bediening overleden, is een zeldzaam feit, zegt men, dewijl men er te Brugge geen voorbeeld van gezien heeft sedert 1811.
Maar nog zeldzamer is het, dat de dood van een gouverneur een algemeenen rouw teweegbrengt en dat eene gansche bevolking er door getroffen is alsof zij het dierbaarste lid des huisgezins, den besten vriend verloren had.
Men kan gemakkelijk begrijpen met welke plechtigheid en eensgezindheid, niet alleen de bevolking onzer stad, maar zelfs van de gansche provincie, eene laatste hulde heeft komen bewijzen aan de nagedachtenis van den uitmuntenden hoogen ambtenaar, die de belangen van West-Vlaanderen, gedurende meer dan 20 jaren, met zoveel ijver en verknochtheid behartigd heeft; van den volksvriend die den werkman meer genegen was dan den edelman.
Van alle zijden des lands was de menigte toegestroomd, en men kon bespeuren, dat iedereen diep getroffen was door het onherstelbaar verlies dat Brugge en de provincie ondervindt.
Reeds te 10 ure waren de troepen van het garnizoen op de Groote markt geschaard en welhaast zag men er ook de Chasseurs-Eclaireurs en het legioen der Burgerwacht post vatten.
Kwart voor elf kwam de geestelijkheid van St. Walburg. Het voorhuis van het gouvernementshotel was vol genoodigden, overheden en vrienden.
De heer De Cock, diensdoend gouverneur, nam nu het woord. Zijne lijkrede bevatte eene lofspraak op den heer Vrambout als gouverneur, en hij hemelde hem zoo geestdriftig op als het maar eenig bewonderaar der loopbaan van onzen gouverneur had kunnen doen. En nogtans was De Cock, even als de andere leden der Bestendige Deputatie, zijn onverbiddelijke vijand! Heeft de waarheid hier gezegepraald of heeft De Cock geveinsd?
Om 11 ure zette de treurige stoet zich in beweging. Een bataljon van het 2° linieregiment gaf de eereschoten.
De Chasseurs- Eclaireurs met hun muziekcorps openden den stoet: daarna volgde het legioen der burgerwacht, het 2° linieregiment en eht 2° reegiment jagers, alle met hun muziekcorps, onder het opperbevelschap van genraal Riche.
Vervolgens al de voornaamste maatschappijen van de stad, hunne banieren met rouwfloers omhangen.
Daarachter werd het lijk gedragen, omringd door de geestelijkheid;
Op de kist lag het uniform van den gouverneur, met al zijne eereteekens. De slippen van het rouwkleed werden gedragen door de heeren De Cock, dienstdoend gouverneur van West-Vlaanderen, Visart, voorzitter der rechtbank van eersten aanleg, en generaal Courtin plaaatsbevelhebber.
De heer Vrambout, onderpastoor van West-Roosebeke, broeder van den overledene, leidde den rouw.
Nu volgden onmiddellijk:
Vergote, overste van het kabinet van den minister Delcour. A. De Vriere, minister van staat, en Lusemans, gouverneur van Luik; de vertegenwoordigers van Brugge; Van Ockerhout,

senateur van Dixmude, graaf De kerkhove, burgemeester en vertegenwoordiger van Gent; de permanente deputatie en de leden van den provincialen raad.
Daarna zagen wij de voorzitter en de leden van het hof van beroep van Gent; de leden der rechtbank van Brugge, het parket en de koophandelsrechtbank.
De arrondissmentscommissarissen in uniform, als ook het stedelijk bestuur, en eenige gemeenteraadsheeren, met name Bovaval.
Vervolgens een groot getal gemeentebesturen onzer provincie, onder welke dat van Blankenberghe, dat van Oostende, onder leiding van J. van Iseghem, burgemeester en vertegenwoordiger, het gemeentebestuur van Veurne, de bedienden van het provinciaal bestuur, enz.
Daarna volgden de verschillende administratien der provincie, de kamer der notarissen, de leden onzer balie, de besturen der weldadigheidsgestichten; de Verdussen, advokaat-generaal; Oswal de kerckhove, de maatschappijen Sint Sebastiaen van Poperinghe en Westroosebeke, van welke Vrambout voorzitter was, enz. enz.
Eindelijk sloten ruiterij- en infanterietroepen dien indrukwekkenden langen stoet, welke door de Philipstock – Plaatsemallenberg-, Hoog- en Riddeerstraten, onder het uitvoeren van treurmarschen, naar de Sint Walburgkerk trok, waar de plechtige dienst plaats had.

Na den dienst trok de rouwstoet in dezelfde orde naar de algemeene begraafplaats, waar de stoffelijke overblijfselen van den algemeen betreurden gouverneur Vrambout, in den grafkelder onder het kruis bij zijne boorganders , werd bijgezet.
Bij het naar buiten dragen van het lijk, en toen de stoet over de Markt trok, luidde op de Halle een doodsgeween, dat de treurige gemoedsstemming nog vermeerderde.
Van den Halletoren stak het vaandel halfstok met rouwfloers omhangen, als ook van alle huizen en bizondere gestichten op den doortocht. Men mag zeggen, dat er algemeene rouw was over het afsterven van den volkslievenden eersten maigistraat der provincie.
Bij het graf werden verscheidene lijkredenen uitgesproken namelijk door de heeren Van Sieleghem, notaris, in naam der vrineden van den heer vrambout; door de Busschere, in naam van het corps notarissen; door Van der Meersch, advocaat, in naam van de Brugsche afdeeling van het Willemsfonds; door Frank, in naam der Maatschappij De Vrienden van den schamelen armen; door A. Dubois, in naam van den Vlaamschen Broederbond en door den heer Julius De Geyter, voorzitter van den Liberale Vlaamschen Bond van Antwerpen, schrijver van het Geuzenlied enz.
Wij eindigen dit overzicht der laatste eerbewijzen aan de nagedachtenis van den heer Vrambout met het kort maa krachtig verslag ontleend aan Het Vaderland:
België heeft een zijner kloekste mannen, de Koning, een zijner trouwste dienaren, Noord-Nederland een zijner warmste vrienden in den gouverneur van West-Vlaanderen, den heer Vrambout verloren, die verleden week te Bruge bijna plotseling overleed. Menigeen onzer landgenooten was in de gelegenheid dien voortreffelijken man te leeren waardeeren. Een zijner beste vrienden, baron Van Lijnden, gouverneur van Zeeland, was hem een paar jaar geleden in den dood voorgegaan. Als overtuigd vrijzinnige was hij den klerikalen een doorn in het oog. Nadat zij in 1870 te vergeefs hadden getracht hem onmiddellijk na het optreden van het klerikaal kabinet te doen vervangen, vond men er een ander kunstje op. Zeker industrieel, die leveringen aan eht gewest had gedaan, stond op het punt zich in staat van faillissement te verklaren, terwijl de gewestelijke regeering hem aanzienlijke sommen schuldig was, die echter eerst later betaalbaar zouden zijn. Diepbewogen met het lot van den armen man, deed de gouverneur hem het verschuldigde uitbetalen. De klerikalen stelden nu, hoewel er inmiddels eenige jaren waren verloopen, een onderzoek tegen Vrambout in wegens … verduistering van gelden, dat echter op niets uitliep. Reeds wilde de bizonder fanatiekeminister van Binnendlandsche Zaken Kervijn de Lettenhove, een nieuw onderzoek

tegen den gouverneur instellen, doch hij viel en zijn opvolger Delcour oordeelde terercht, dat een nieuw onderzoek slechts een nieuwe veroordeling, niet van den braven Vrambout, maar van zijn klerikale vervolgers kon na zich slepen.

Ter gelegenheid van zijn dood, voegen we hier nog het gedicht bij, dat Maria van Ackere-Doolaeghe, ter gelegenheid van het bezoek van de gouverneur aan Diksmuide, in 1860, schreef[1].

0 RecensiesReview schrijven

Najaarsvruchten en Winterbloemen: gedichten
Door Maria Van Ackere-Doolaeghe

AAN DEN MEER VRAMBOUT , GOUVERNEUR VAN WEST - VLAANDEREN , TE DIKSMUIDE.

Niet vruchtloos vloeide ' t bloed bij stroomen ,
Toen Artevelde stoute droomen
Dorst vormen voor het vrijbestaan :
Mild mag nu ' t land den zegen erven ,
Dien hij, bij d'uitroep : „ vrij of sterven !"
In ' t wanklend Vlaandren op deed gaan.
De trotsche leenheer is gevallen ,
Het burchtslot zonk met brug en wallen ,
Geen slaafsche dwang , geen ketens meer ;
Thans is elk burger vrij, en Heer !
Groet, Vrambout , fier dit erf der vrijheid ,
Waar ' t volk zich baadt in rust en blijheid ,
Gezegend door een wijzen vorst.
Zijn schrandre keus heeft u gezonden
Als Landvoogd : wees aan ' t volk verbonden ,
Dat u bemint, met trouwe borst.
' t Vereert den man , zoo hoog geklommen ,
Bij wien vernuft en geest ontglommen ,
Hem vormden tot een burgerzoon ,
Die zich verhief naast ' s Konings troon.

o ! Ken dat volk ; ' t is groot gebleven ,
Van 't vroom geslacht de trotsche neven !
Houd kloek het roer ter hand gevat ;
Help gij den burgergeest geleiden ,

---

1 https://books.google.be/books?id=75BVAAAAcAAJ&pg=PA96&dq=vrambout&hl=nl&sa=X&ved=2ahUKEwj5_KaFurH0AhWX_rsIHVMgAy8Q6AF6BAgCEAI#v=onepage&q=vrambout&f=false

Dien ' s Ruwaards moed kwam voorbereiden ;
Bescherm , als hij, gemeente en stad .
Hier heerscht de Belg nog van 't verleden ,
Die nooit den dwang liet boeien smeden ,
Nog schuilt in hem de leeuwenaard ,
Die ' t Land heeft voor den val bewaard .
Wat andre natie laf ontaarde , Verzakend zelfbehoud , --
hier baarde De vrijheidszucht een eedler ziel.
Wij hechten aan ons Land het harte
Waar wilkeur drukt , noch slavensmarte ;
Wie voor het vreemde nederkniel ,
Hier minnen wij nog eigen zeden ,
Van ' t huislijk heil de aanloklijkheden ;
Wij minnen wat Gods goedheid schonk ,
De Taal , die aan ons wiegje klonk.
Welaan ! naast Leopold verheven ,
Help Recht en Vrijheid veêrkracht geven ;
Bestuur , naast Hem , het Vlaamsche volk ;
Verhef die streek met zuivre luchten ,
Waar ijsberg noch woestijn doet duchten ,
Noch pestwalm breekt uit zwangre wolk ;
Waar kostbre halmen golvend spelen ,
De vlasplant werk en goud komt deelen ,
Waar ' t vette gras zijn overvloed
Aan 't hupplend vee biedt , wat ze voedt.

Ziet gij dat weeldrig ros daar pronken ,
Met schoonen vorm en kracht beschonken ,
Bij eedle houding, fieren stap ?
De koe laat, onder ' t vroolijk zingen
Der melkster, nectarstroomen springen ,
Ontperst door vingren , zacht en rap.
Dees schoone streek pronkt op boerinnen,
Die uit dien melkstroom boter winnen ,
En handel stichten op dees grond
Waaruit Diksmuides roem ontstond. Lokt Antwerp '
' t oog op schilderdoeken ,
Hier komt de Vreemdling ' t wonder zoeken ,
Van 't Hoogkoor , dat uit loggen steen
Als ' t fijnste kantwerk is geweven ,
Waarin natuur en kunstgeest leven.
Jordaans wekt vuriger gebeên ,
Als op het doek de blikken dalen ,
Waarop hier godlijk licht mag stralen ,
En dat terugvoert in den nacht,
Die Bethlehem den Godzoon bracht.
Vooruitgang snel met reuzenschreden :
Diksmuide stapt naast groote steden Staag voort ,
gesterkt door ' t vrij gedacht:
Zij steunt den Handel, sticht gebouwen ,

Waar ' t stads-bestuur wil ' t kind vertrouwen ,
Dat onderwijs en geestlicht wacht.
Daar doet de landtaal burgren kweeken
In wie de groote ziel zal spreken ,
In wie eens vaderlandsche moed
Ontblaakt, die Vorst en Volk behoedt.
Die Spraak ook , Vrambout , is u heilig ,
Zij schuilt in uw bewaking veilig ,
Gij biedt haar steun en liefde en eer.
West- Vlaandren zal haar nooit verzaken ,
De taal, die Breydel , Coninc spraken ;
Zij klonk in ' t dapper ambachtsheir ,
Toen ' t , op het veld der Gulden -Sporen ,
Den roem van moed en macht deed hooren,
Bescherm haar ! Hoor den vredetolk ,
Die zegt : DE TAAL IS GANSCH HET VOLK !

De Toekomst (1862 - 1894) | 1877 | 12 augustus 1877 | pagina 3

POPERINGHE

den 10 Augusti 1877.

Alle weldenkende burgers, voor wie de dankbaarheid geen ijdel woord is, hebben grootelijks verontwaardigd geweest over de handelwijze onzer regentie-mannen die, ter gelegenheid het diepbetreurend verlies door onze stad gedaan in den persoon van den heer Gouverneur Vrambout, alleenlijk geene rouwvlag aan het Stadhuis hebben uitgesteken.
M. Vrambout was het hoofd der provincie en daarbij een kind van Popeirnghe, die eer aan zijne geboorteplaats deed, een dienstwilligen en een hoog ambtenaar, altijd bereid om zijne medeburgers alle slag van dienst te bewijzen; maar hij behaagde niet aan Jan van Leffinge en zijne zwarte bende en ’t is waarschijnlijk uit die reden dat de door hem gekozene raadsheeren niet goed hebben gevonden officiële rouw uit te hangen, zoo als het hunne plicht was.
Tot in de kleinste dorpen der provincie zag men aan de gemeentehuizen en tot op kerktoorens zelf, het in rouw bekleed nationaal vaandel, maar hier hebben onze edelen zich van alle rouwteekens onthouden.
Ware Poperinghe zijne geboorteplaats niet geweest, de welvoeglijkheid eischte nog dat men deze laatste hulde bewees aan hem die het beheerend hoofdeling van het gemeentebestuur was.
Maar neen, de politieke driften hebben bij onze tegenstrevers alle goede gevoelens uitgedoofde en men vindt bij hen, naar het voorbeeld der zwarten, waarvan zij de geliefkoosden zijn, niet anders meer dan haat en nijd, zelfs tot op een graf!
Wij bevelen deze schandelijke onthouding aan het openbaar gevoelen. Al wat gedaan is geweest bestaat in den volgenden plakbrief welke men aan de hoeken der straten kon lezen en waarvan de koddige opstel iedereen had doen lachen, ware het niet het droevig geval waarvan dit opschrift de oorzaak was. Het is niet genoeg te zondigen tegen de welschikkelijkheid, men moet het nog doen tegen zijne eigene taal.
Leest en oordeelt:
Aan de inwoners der stad Poperinghe.
Het kollegie van burgmeester en schepenen der stad Poperinghe.

Heeft het ongenoegen ulieden te berichten dat M. Benedictus Vrambout, Gouverneur der provincie Westvlaanderen, geboren te Poperinghe den 1sten dezer maand, ten 7 ure ’s avonds is overleden.
Bekwaamde en beproefde bestuurder, heeft M. Vrambout meer dan dertig jaar zijns leven toegewijd aan de ontwikkeling der morale en stoffelijke belangen der Provindie.
Het vroegtijdig verlies van dezen uitstekenden ambtenaar zal zich diep doen gevoelen. (sic)
Poperinghe 5 augusti 1877
Bij bevel: de secretaris Bonte – De voorzitter Berten

Hoe vindt men deze melding: geboren te Poperinghe, den 1° dezer maand en, (volgens den plakbrief) den zelfden dag ten 7 ure ’s avonds overleden.
Daarbij had men zeker wel een vlaamsch woord kunnen vinden en gebruiken in plaats van deze fransche morale.
Voor ’t geene de beproefde bestuurder aangaat, ja zeker, hij heeft door uwe gelijksgezinden aan harde proeven gestelde geweest, is het dan uit spot dat men melding doet van den beproefden bestuurder? Ja, hij heeft alle slach van beproevingen onderstaan, van wege al de klerikalen der provincie, waaronder wij schamen sommige Poperinghenaars te moeten melden; ja; hij heeft beproefd geweest door de lastertaal en de woede waarmede men hem vervolgde en door welke men tot zijne eer toe heeft trachten te bevlekken, maar hij is kloekmoedig op het slagveld gestorven, strijdende voor zijne denkwijze en duizend maal eerlijker en treffelijker dan zijne schaamtelooze vervolgers, die ten grooten deele de schuld zijner dood zijn !
Waarom ook wachten tot dat hij gestorven is om te bemerken en te openbaren dat hij eenen uitstekenden ambtenaar was die zijn leven heeft toegewijd aan al de belangen der Provincie. Is dat gekkerij of wat is het?
Na dat men hem gedurende zijn leven door alle slach van oneerlijke middels bevochten heeft, zoo als de gansche klerikale partij handelde, men komt dan, waarschijnlijk door de blijdschap verblind, zijne te laat komende lofrede uitgalmen!
O klerikalen, uwe handelwijs is stichend ! !

Gouverneur Benoit Vrambout *wordt algemeen bedacht als een Vlaamsgezinde gouverneur die onder andere hielp aan het oprichten van het Willemsfonds en als voorzitter van taalconferenties en die in zijn loopbaan toenadering zocht met Zeeuwvlaanderen, onder andere in het kader van de Damse vaart.*